

स्वरिव अहरिव दिनकरत्वात्सूर्यस्याहरूपमानम् स्वरिव दिनमिव यो धर्मः आदित्यः तं स्वाहा अग्नौ जुहोमि तमग्नाविति शेषः पूरणीयः आदित्यमग्नौ स्थापयामि असौ वाऽआदित्यो धर्माऽमुं तदादित्यमस्मिन्नग्नौ प्रतिष्ठापयतीति [१.४.३.११.] श्रुतेः ॥ स्वरिव सूर्य-इव योऽर्कोऽग्निस्तमादित्ये जुहोमि स्थापयामि अयमग्निरर्क इमं तदग्निममुष्मिन्नादित्ये प्रतिष्ठापयतीति [१.४.३.२०.] श्रुतेः ॥ स्वरिव स्वर्देवः नकारो निश्चितार्थः स्वर्न देव एव यः शुक्र आदित्यस्तमादित्ये एव जुहोमि स्थापयामि असौ वावादित्यः शुक्रस्तं पुनरमुत्र दधातीति [२१.] श्रुतेः ॥ स्वः स्वर्गः स इव ज्योतिरग्निः स्वर्गप्रदत्तादग्नेः स्वर्गीयमानम् तमग्निमग्नविव जुहोमि स्थापयामि अयमग्निर्ज्योतिस्तं पुनरिह ददातीति [२२.] श्रुतेः ॥ एवमग्निं सूर्ये सूर्यमग्नौ सूर्ये च सूर्यमग्नावग्निं च संधाय किं बद्धुना तयोः संयोगं कृत्वा सूर्यमुत्तमं करोति स्वर्णं सूर्यः स्वाहेति । स्वः न सर्वदेवद्वय-इव यः सूर्यस्तं स्वाहा (50.) उत्तमं करोमि अव्ययानामनेकार्थत्वात्स्वाहाशब्द उत्तमार्थः सर्वे देवा भिन्ना भ्रात्या भासन्ते वस्तुतः सूर्य एव नानावृत्तयोऽस्तीतिवशब्दार्थः असौ वाऽआदित्यः सूर्योऽमुं तदादित्यमस्य सर्वस्योत्तमं दधाति तस्मादेषोऽस्य सर्वस्योत्तम इति [१.४.३.२३.] श्रुतेः । एवं पञ्चाहुतिभिरग्न्यर्कयोरैक्यं विधाय सर्वदेवेष्वर्कस्योत्तमत्वं कृतमिति भावः ॥ ५० ॥

XI. अग्निं युनज्मि शवसा घृतेन दिव्यं सुपर्णं वयसा बृहत्तम् ।

तेन वयं गमेम ब्रध्नस्य विष्टपं स्वो रुहाणा अधि नाकमुत्तमम् ॥ ५१ ॥

का° [१८.६.१६.] अग्नियोजनं प्रातरनुवाकमुपाकरिष्यन्परिधीनालम्ब्य यथापूर्वमग्निं युनज्मीति प्रत्यृचम् । अस्यार्थः । प्रातरनुवाकोपाकरणात्प्राक् यथापूर्वमित्युपधानक्रमेण ऋक्त्रयेण प्रत्येकं परिधीन्स्पृष्ट्वाग्नियोजनं करोतीति ॥ अग्निदेवत्यास्तिस्रः द्वे त्रिष्टुभौ तृतीया पङ्क्तिः । शवसा वस्तेन घृतेनाज्येन चारुमग्निं युनज्मि संयोजयामि युजिर्वीगे रुधादिभ्यः श्रम् । कीदृशमग्निम् दिव्यं दिवि भवो दिव्यस्तम् । सुपर्णं शोभनं पर्णं पतनं यस्य तं सुगमनम् । वयसा धूमेन बृहत्तं वज्रिधूमेन महान्भवति अग्नेर्वै धूमो जायते धूमाद्ब्रमभ्रादृष्टिरिति [५.३.५.१७.] श्रुतेः । किं च